

Een bedevaartpenning gevonden in Schalkwijk

Vorig jaar vond een van de jeugdige medewerkers van onze archeologische werkgroep in Schalkwijk een bedevaart- of pelgrimspenning.

Na een grondig onderzoek door het Kon. Kabinet van Munten, Penningen en Gesneden Stenen te 's Gravenhage, bleek dat de penning in het jaar 1895 geslagen moet zijn.

Het is een "Wallfahrtsmedaille", die in Aken door ene CK gemaakt werd.

De penning staat afgebeeld en is beschreven in "Die Wallfahrtsmedaillen des Rheinlandes in Geschichte und Volksleben" door Ursula Hagen (1973).

Op de voorzijde van de penning staan rondom het wapenschild van Aken de "vier grote relikwieën": het kleed van Maria (1), links de windselen van Christus (2), rechts de doek waarop het hoofd van Johannes de Doper lag (3) en onderaan de lendedoek van Christis (4).

Het randschrift luidt: "Sanctae reliquiae majores almae basiliae regalis B.M.V. Aquensis". (Heilige belangrijke overblijfselen van de verheven Koninklijke Kerk van de H. Maagd Maria te Aken).

Op de keerzijde is de Madonna met kind - gezeten op haar troon - te zien; de tekst daar luidt: "Ave.Maria.gratia.plena.ora.pro.nobis" (Wees gegroet Maria, vol van genade, bid voor ons).

De bedevaarten naar Aken werden eens per 7 jaar gehouden. Zij stammen uit de vroege middeleeuwen en bestaan tot nu toe. Men kan zich voorstellen, dat tijdens deze pelgrimages verschillende relikwieën werden rondgedragen.

Vaak stond de bedevaart naar het Akense heiligdom in verband met situaties in omliggende steden, zoals grote nood of de bevrijding daaruit.

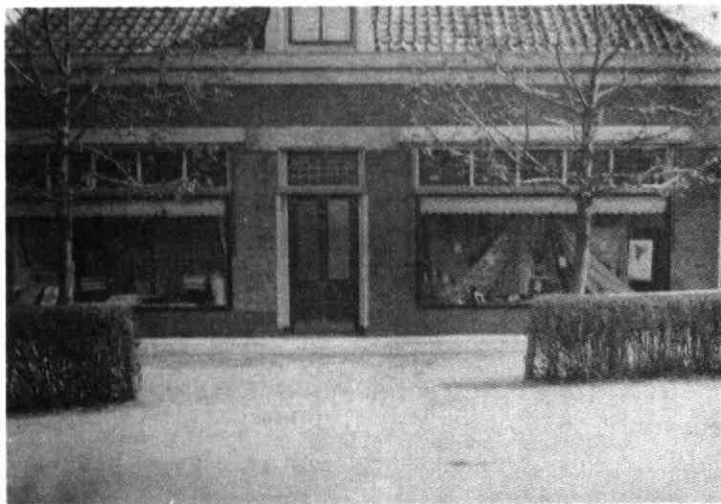

afb. 1. Voor- en keerzijde van de Akense bedevaartpenning.

72 Wallfahrtsmedaille o. J. (um 1895) von CK Zinn; rund 37,6 mm; mit Stäbchen
afel 2, 5 Vs. SANCTAE RELIQUIAE MAJORES ALMAE BASILIAE REGALIS
B. M. V. AQUENSIS * zwischen Fadenkreisen, sonst wie 67, aber in der Mitte
Dreieckschild mit dem Aachener Stadtwappen; in den Außenwickeln des Vier-
passes Rankenornamente.

Rs. AVE. MARIA. GRATIA — PLENA. ORA. PRO. NOBIS wie 68, aber
unten C. — K. — Umrandung: Fadenkreis.

Bs. Aachen, Heimatmuseum. — Brüssel, C&M. — Leverkusen, U. Jakubzik. — Mün-
chen, Münzslg. Lit. Müller, Ausstellung, Nr. 167. — Stadtparkasse, Ausstellung,
Titelseite. — Thyssen, Heiligtumsfahrt-Ausstellung, B IV 15.

afb. 2. Afbeelding van het nu afgebroken huis van de
familie Mulder. J.H.R. Ramweg te Schalkwijk

De vondst in Schalkwijk is natuurlijk merkwaardig.

De eerste vraag, die opkomt is: aan welke inwoner van Schalkwijk kan deze penning hebben toebehoord?

Die eigenaar zou wel eens een pelgrim van 1895 geweest kunnen zijn. Die veronderstelling is zo vreemd nog niet, omdat ook Schalkwijkers nog heden ten dage bedevaarten ondernemen naar Lourdes en Kevelaar.

In mei van dit jaar trokken nog 10 inwoners van Schalkwijk - samen met vele anderen - ter bedevaart naar Bannaux in de Ardennen.

Nu iets over de plaats waar de penning werd gevonden: achter de werkplaats van de aannemer Ab v.d. Eijden te Schalkwijk.

Via veel omwegen kwam ik in contact met de heer H. Mulder, Buijs Ballotstraat 43 te Utrecht, die in 1891 in Schalkwijk geboren werd.

Hij vertelde mij, dat zijn ouders zo'n 100 jaar geleden woonden op de plaats waar thans de genoemde aannemer zijn domicilie heeft. En vervolgens - en dat is veel belangrijker - dat zijn ouders vaak ter bedevaart gingen.

De veronderstelling, dat deze de penning zouden hebben meegebracht ligt dus voor de hand.

Alleen wist de heer Mulder mij niet te vertellen of zijn ouders ooit aan een pelgrimage naar Aken hebben deelgenomen.

De heer F. van Vliet - 81 jaar oud en wonende in Schalkwijk - bevestigde mij, dat er thans nog mensen in Schalkwijk zijn, die op gezette tijden ter bedevaart gaan.

Vóór de Tweede Wereldoorlog was hij als "broedermeester" direct bij de voorbereiding van bedevaarten vanuit Schalkwijk betrokken, o.a. naar Heiloo, Den Briel, Dokkum en Kevelaar.

Over de bedevaart naar Aken wist ook hij echter geen bijzonderheden te melden. Misschien beschikt een lezeres of lezer van dit verhaal over meer gegevens, waarvoor bij voorbaat dank.

F.H. Landzaat.